WaardeRing

de eerste jaren...

INHOUD

Samenwerking
'Waardering werkt' 4

Kringloop
'Samen de wereld beter maken' 6

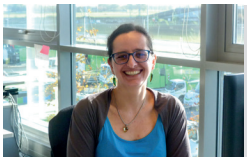

ROVA
'Partners ontdekken het meteen: hier gebeurt echt wat' 8

Gemeente
'WaardeRing heeft toekomst' 10

Onderwijs
Thorbecke in Bedrijf 12

Onderwijs
'Circulariteit steeds meer ingebed in ons onderwijs' 14

In Vogelvlucht
Twee jaar WaardeRing; enkele highlights 18

Nader bekeken 22

Textielsorteercentrum
De kracht van samenwerking 24

Plasticsorteercentrum
Plastic sorteren bij Noggus&Noggus in Dalfsen 28

INLEIDING

Twee jaar geleden vonden dertien organisaties elkaar in het idee dat er meer mogelijk is om de spullen die niet worden verkocht bij de kringloopwinkel een hoogwaardigere bestemming te geven dan tot dan toe gebeurde. Hoogwaardiger dan het simpelweg afvoeren als (rest)afval of in grove recycle stromen (hout, metaal, kunststof etc.), maar ook in de verbinding met die andere grote maatschappelijke opgave: het opleiden van jongeren die nu vaak buiten de boot vallen als het gaat om werk en maatschappelijk perspectief. De prijsvraag Circulaire ambachtscentra van Rijkswaterstaat gaf ons het laatste zetje om ook daadwerkelijk over te gaan tot actie. Vanuit vier gemeenschappelijke doelen zijn we gaan doen:

1. Steeds meer afgedankte goederen en materialen in de regio Zwolle krijgen een hoogwaardige, circulaire toepassing.

2. Inzet en opleiding van kwetsbare doelgroepen voor een (reguliere) plek in de circulaire economie: bij alles wat wij doen binnen WaardeRing om circulaire toepassing van goederen en materialen mogelijk te maken kijken we hoe activiteit kan bijdragen aan de inzet en/of opleiding van kwetsbare doelgroepen. Hierbij richten wij ons in eerste instantie op jongeren die nu zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten.

3. Bieden van ervarings- en onderzoekruimte voor mbo- en hbo-studenten binnen de context van een circulaire economie: mbo en hbo-studenten doen ervaring op met het werken, ontwerpen en ondernemen in een circulaire economie

4. We creëren bewustwording over het belang en de mogelijkheden van een circulaire economie bij inwoners en bedrijven in de regio Zwolle

R-ladder

Product slimmer gebruiken en maken	1. Refuse	Product overbodig maken door van z'n functie af te zien, of die met een radicaal ander product te leveren
	2. Rethink	Productgebruik intensiveren (bijvoorbeeld door producten te delen, of multifunctionele producten)
	3. Reduce	Product efficiënter fabriceren door minder grondstoffen en materialen in het product, of het materiaal ervan.
Levensduur verlengen van product en onderdelen	4. Re-use	Hergebruik van afgedankt, nog goed product in dezelfde functie door een andere gebruiker
	5. Repair	Reparatie en onderhoud van kapot product voor gebruik in zijn oude functie
	6. Refurbish	Opknappen of moderniseren van oud product
Nuttig toepassen van materialen	7. Re-manufacture	Onderdelen van afgedankt product gebruiken in nieuw product met dezelfde functie
	8. Re-purpose	Afgedankt product of onderdelen daarvan gebruiken in nieuw product met andere functie
	9. Recycle	Materialen verwerken tot dezelfde (hoogwaardige) of mindere (laagwaardige) kwaliteit.

Om de termen "hoogwaardig" en "circulair" handen en voeten te geven, gebruiken wij de R-ladder (zie links). Voor WaardeRing is hergebruik (R3) het vertrekpunt, omdat we daar binnen het systeem van de gemeente, kringloopwinkel en milieustraat invloed op kunnen uitoefenen.

Nu, twee jaar later, is het aantal partners uitgegroeid tot veertig circulaire doeners: bedrijven, overheden, onderwijsinstellingen, onderzoekers en maatschappelijke organisaties. We werken in tientallen pilots, projecten en initiatieven aan onze vier doelstellingen. Dit magazine laat aan de hand van verhalen en foto's zien wat we gedaan hebben, waar we staan en waar we naartoe gaan.

Blijf ons volgen op waarde-ring.nl, want we zijn nog niet klaar en delen graag wat we ontdekken over wat wél kan in de transitie naar een circulaire en inclusieve economie.

De partners van
Circulair Ambachtsnetwerk WaardeRing

SAMENWERKING

Maarten van Dongen, projectcoördinator

'Sinds de start van WaardeRing, twee jaar geleden, is er enorm veel gebeurd. "Door verbinding te zoeken, versterk je wat er al is", stelde ik toen we begonnen. Die verbinding is er gekomen, en hoe! Van 13 partners zijn we gegroeid naar 40 partners die allemaal op de een of andere manier met elkaar samenwerken aan een circulaire economie, en steeds meer en ook grotere bedrijven kloppen aan. En zo creëren we met ons WaardeRing-netwerk op een heel laagdrempelige manier de gelegenheid om in te stappen en circulair met elkaar aan de slag te gaan. We praten niet, we doen. Op het moment dat je ruimte maakt om te experimenteren, om te onderzoeken waar de mechanismes van die nieuwe, circulaire economie zich bevinden, raken mensen enthousiast. Dat is wat we de afgelopen twee jaar ontdekt hebben.'

'WaardeRing werkt'

'Waar voorheen de kringloopwinkel zo'n beetje de grafkamer van de lineaire economie was, zijn wij bezig te ontdekken en te onderzoeken hoe deze de schatkamer kan zijn van de circulaire economie. Daar zijn we al een heel eind mee opgeschoten. Neem bijvoorbeeld de cd's, het kaarsenvet en bijvoorbeeld dekbedden die hergebruikt worden, de gesorteerde en gedemonteerde plastics die verwerkt worden tot een hoogwaardig eindproduct. Omdat de kringloop in eerste instantie de grondstoffen gratis ter beschikking stelt aan lokale ondernemers en studenten, dragen we bij aan de ontwikkeling van circulair ondernemerschap. Zo resulteerde een duurzame schoolopdracht met resthout in de oprichting van het bedrijf BySoil, dat nu ook samen met partner Youngmade lampenkappen maakt van zaagsel dat vrijkomt bij het maken van circulaire meubels. Zoiets bedenk je niet op papier, van bovenaf, zoiets gebeurt al doende in de praktijk. WaardeRing is een proeftuin, eigenlijk nog meer een speeltuin van de circulaire economie, waarin heel mooie dingen ontstaan.'

'Gezamenlijk zijn we op zoek gegaan naar materiaalstromen die net een stapje "hoger" kunnen worden ingezet en dat hebben we gekoppeld aan de behoefte van onderwijsinstellingen om leerlingen een ambacht te leren en aan het arbeidsritme te wennen. Ook mbo- en hbo-studenten kunnen binnen WaardeRing op hun eigen niveau leren aan en van de activiteiten van de partners en hun eigen waarde daaraan toe te voegen in de vorm van kennis, onderzoek en praktijkvoorbeelden op het gebied van circulariteit.'

'Wat ik bijvoorbeeld een prachtig resultaat vind, is de verbinding met het praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. Je ziet echt de meerwaarde die we kunnen bieden. Leerlingen houden zich bezig met klerenhangers, schilderijlijstjes, cd's en wat ik echt een pareltje vind is het project waarbij ze onverkoopbare meubels van de kringloop opknappen en in een nieuwe lijn verkopen bij de kringloop en op Marktplaats. Daar hebben ze nu een branchecertificaat aan gekoppeld, waardoor die kinderen een mbo-niveau certificaat krijgen op hun praktijkschool. Dat was één van onze grote

ambities: deze kinderen bagage meegeven zodat ze goed kunnen functioneren in onze maatschappij. En dat blijkt te werken.'
'Het mbo is essentieel voor een circulaire economie. Zo levert Cibap de ontwerpers en circulaire designers van de toekomst. Techlab en Deltion College houden zich bezig met techniek en reparatie, een heel belangrijk aspect van de circulaire economie. Daar is helemaal geen infrastructuur voor. Als je echt serieus wilt gaan repareren moet je die helemaal aanpassen. Daar zijn Techlab en Deltion mee bezig. Ook het hbo zet zich in. Studenten van Windesheim Honours College onderzoeken uiteenlopende circulaire vraagstukken. Daar is al veel uit voorgekomen, zoals een mogelijke samenwerking met Ikea en aandacht voor niet recyclebare producten als Maxi-Cosi's in een masterclass CIRCO Track voor ondernemers.'

'Vanaf het begin hebben we ons gericht op de samenwerking, niet op een centrale plek. Als die nodig zou blijken doordat we aan kunnen tonen dat uit bepaalde stromen daadwerkelijk economische waarde te genereren is, zou die zich wel ontwikkelen, was ons uitgangspunt. En ook die ambitie is in ontwikkeling. Met de herinrichting van de milieustraat gaat ROVA een sorteer- en demontagehal realiseren, zodat er meer monostromen kunnen ontstaan. In september is daar het innamepunt van de Stichting Kringloop Zwolle geopend. Het wordt steeds duidelijker: het concept kringloop moet een integraal onderdeel worden van afval/grondstoffeninzameling van huishoudens.'

'Het is geweldig om te zien hoe het werkt. Ik ben er trots op dat we echt bezig zijn met het bouwen aan een waarde-economie, waarin de waarde van mensen en materialen leidend is. Essentieel is een onafhankelijke projectleiding, die als enige belang heeft dat er iets gebeurt. En een kringloopbedrijf dat niet de winst voorop stelt. Ook is het belangrijk dat je niet in belemmeringen denkt, maar in oplossingen. Als iets niet werkt, proberen we wat anders. Soms moet je daar creatief voor zijn. Zo heb je bijvoorbeeld de wet- en regelgeving omtrent afval, die niet gericht is op de waarde van grondstoffen, maar op het voorkomen van risico's waardoor er bijvoorbeeld onderscheid is tussen bedrijfs- en huishoudelijk afval. Dat werkt belemmerend voor de kringloop, terwijl daar aan de achterkant geen gevaarlijke stoffen vrijkomen. En neem de Weeelabex-regels, die ervoor zorgen dat slechts weinig organisaties elektrische apparaten mogen repareren. Het lijkt in eerste instantie een belemmering, maar ook daar kun je kansen zien. Zo wordt de samenwerking onderzocht met een organisatie voor mensen met een beperking, die wel gecertificeerd is om elektrische apparatuur te repareren. En op die manier vinden we met elkaar uit hoe we het wél werkend kunnen krijgen. Niet uitgaand van geld maar vanuit de waarde. Daar draait het bij WaardeRing om.'

'In de afgelopen twee jaar heeft WaardeRing zijn bestaansrecht bewezen. Eind vorig jaar is ons netwerk uitgebreid met de gemeenten Ommen, Dalfsen, Staphorst en Zwartewaterland in de WaardeRegio, we maken deel uit van het samenwerkingsverband Dutch Circular Polymer Valley regio Zwolle en we delen onze kennis en knowhow met organisaties, bedrijven en particulieren die ons inmiddels goed weten te vinden. We hebben veel opgebouwd en bereikt met z'n allen. Gelukkig zijn de betrokken gemeenten voornemens om WaardeRing te laten voortbestaan. Dus we gaan gewoon door, hoe dan ook!'

LAND CAMERA
POLAROID COLORPACK II

KRINGLOOP

Wilma Voortman, initiatiefnemer WaardeRing

‘Samen de wereld beter maken’

‘Het zijn twee mooie, inspirerende jaren geweest’, zegt Wilma Voortman, terugblikkend. Ze is directeur van Kringloop Zwolle en Noggus&Noggus, en initiatiefnemer van WaardeRing. ‘Wat ik zo bijzonder vind, is dat je ergens achter een bureau, uitgedaagd door een prijsvraag van RWS, samen met Hubald van Ark van de gemeente Zwolle en Maarten van Dongen van Natuur en Milieu Overijssel een plan maakt en dat je na twee jaar dan zo’n hele levendige club met mensen, organisaties en bedrijven hebt, die allerlei circulaire activiteiten en projecten initiëren. Dat is heel fantastisch.’

‘Veel nieuwe partners wisten en weten ons te vinden; instellingen, scholen, bedrijven, grote en kleine ondernemers. Voor ons is een reststroom waardeloos of kost zelfs geld, een start-up kan het gebruiken als grondstof. We doneren daarom veel van onze reststromen, zodat zij een bedrijf kunnen opzetten. Als ze uit de opstartkosten zijn, praten we over een vergoeding van de donatie. Er zijn bijzondere activiteiten op poten gezet, ook projecten die ik niet had voorzien. Je denkt in eerste instantie heel erg in grondstoffen zoals hout, kaarsen en textiel; van die voor de hand liggende materialen. Maar er gebeurt binnen en vanuit WaardeRing ook heel veel op het gebied van plastic. Dat daarmee zoveel mogelijk zou zijn, dat had ik niet verwacht en dat vind ik heel tof.’

‘Natuurlijk loop je tegen dingen aan. Veel wetten en regels zijn gebaseerd op de oude, lineaire economie. En omdat de circulaire bewustwording bij veel bedrijven, organisaties en particulieren nog in de kinderschoenen staat, moet je geduld hebben. Er wordt nog veel in geld, materiaal en winst gedacht. Ook is het belangrijk dat de logistiek en het uitsorteren van artikelen voor onze mensen behapbaar blijft. Doordat we ons nu ook richten op de reststromen, vraagt dit van onze medewerkers een andere werkwijze en dit moeten we goed begeleiden. Maar die aandachtspunten kun je ook zien als uitdaging; kijken hoe het wél mogelijk is. En daar zijn we met z’n allen heel creatief in gebleken. Die gezamenlijke gedrevenheid is goud waard. Ondanks dat de wereld door corona totaal op z’n kop stond, bleven we elkaar opzoeken, wisten we elkaar constant te vinden. Dat zegt iets over de kracht van WaardeRing, de passie en het enthousiasme van de partners.

Het geheim van WaardeRing is dat we allemaal heel erg geloven in een circulaire economie, en dat we het elkaar ook gunnen. Je zit niet, zoals bij een lineaire economie, heel erg op je spullen, maar je wilt delen. Je wilt de wereld beter maken.’

‘WaardeRing gaat door. Wat mij betreft gaan we nu van project naar programma. De gemeenten hebben al aangegeven dat ze ons project zo waardevol vinden, dat ze het netwerk zo inspirerend vinden, dat ze gaan bekijken hoe ze het op de een of andere manier als doorgaande beweging kunnen gaan faciliteren. En dat hoop ik van harte, zodat er uiteindelijk zo min mogelijk spullen bij de verbrandingsoven terechtkomen. Ik ben heel blij en dankbaar dat er zoveel partners hebben aangehaakt en dat WaardeRing zo succesvol is gebleken.’

‘Nieuwe partners ontdekken het al gauw: hier gebeurt echt wat’

ROVA

Marjolein Mann, senior adviseur circulariteit ROVA

'Het WaardeRing-partnerschap stelt ons in staat om inzamelexperimenten heel laagdrempelig uit te voeren', vertelt Marjolein Mann, senior beleidsadviseur Circulaire Economie bij afvalinzamelaar en groenbeheerder ROVA. 'Dankzij verwerkingsinitiatieven die vanuit WaardeRing ontstaan, kunnen we onderzoeken welke materialen/producten interessant zijn om los in te zamelen. We kijken wat werkt, en als het niet werkt is het ook oké. Dergelijke experimenten zijn heel waardevol voor ons.'

Marjolein vertelt enthousiast: 'We zijn anderhalf jaar geleden gestart met de inzameling van cd's, dvd's en kaarsenvet via ons Grondstoffen Inleverpunt; de GRIP-wagen. Hiervan worden vervolgens kaarsenhouders en nieuwe kaarsen gemaakt. De ingezamelde volumes zijn (nog) niet spectaculair, maar dat komt mede doordat we hier - vanwege corona - niet groots over hebben gecommuniceerd naar inwoners. Toch komt er maandelijks een consistente hoeveelheid binnen. Dat is positief; het laat zien dat het werkt. Een ander project binnen WaardeRing is de inzameling van shampooflessen in de gemeente Dalfsen, waar plasticverwerker RPP in Nieuwleusen vervolgens kunststoffen inzamelbakken voor plastic van maakt, die de gemeente in de openbare ruimte wil plaatsen.'

'ROVA's core business is ingericht op grootschalige inzameling van huishoudelijk afval, maar kleinschalige inzameling en verwerking is wel heel interessant en ook nodig: stel dat het werkt en opgeschaald kan worden, dan kunnen wij daar uiteindelijk een rol in spelen. En met de GRIP-wagen kunnen we goed experimenteren met kleinschalige inzameling. Het is relatief eenvoudig te regelen en collega's bij de GRIP-wagen vinden het ook leuk om succesverhalen over het hergebruik van materialen te delen. Zij spelen een belangrijke rol in de informatieverstrekking en bewustwording: bijna de helft van de mensen die bij de GRIP-wagen komt, is op zoek naar informatie.'

'We zijn ook met de Stichting Kringloop Zwolle in gesprek over een innamepunt op het milieubrengstation', gaat Marjolein verder. 'Zowel de kringloop als ROVA willen dat al heel lang, het is een logische stap. We vliegen het nu aan op de WaardeRing-manier: kleinschalig beginnen, kijken hoe het loopt en of het werkt voor de mensen, zonder verplichtingen en zonder meteen al te hoge verwachtingen te scheppen. Verder zijn we druk bezig met de voorbereidingen op de herinrichting van het milieubrengstation. Het is de bedoeling dat daar in de toekomst een sorteer- en demontagehal komt. We zijn hier met gemeente en kringloop over in gesprek.'

ROVA maakt deel uit van meer netwerken. 'WaardeRing onderscheidt zich op twee fronten', zegt Marjolein. 'Ten eerste is er de bereidheid van vrijwel alle betrokken partijen om dingen uit te proberen. Dat kom je niet overal tegen. Daarnaast is het me opgevallen dat elke keer als het netwerk bij elkaar komt, of het nu fysiek of digitaal is, je meteen van alles ziet gebeuren. Er wordt niet alleen gezellig informatie uitgewisseld, nee, voor je het weet zijn er weer drie nieuwe projecten opgestart. Dat is echt uniek in mijn beleving. Ik denk dat het 'm in de mensen zit. De partners zijn bereid risico's te nemen. De gemeente Zwolle is bereid om mee te bewegen, dat scheelt ook heel veel. Nieuwe partners ontdekken het al gauw: hier gebeurt echt wat. Dat betekent ook dat er de onuitgesproken verwachting heerst dat je daaraan actief mee gaat doen.'

'Laagdrempelig, informeel contact en vervolgens experimenteren werkt perfect, dat heb ik de afgelopen twee jaar ontdekt', aldus Marjolein. 'Ik heb ook geleerd hoe belangrijk het is om één op één contact met ondernemers en onderwijsinstellingen te hebben. Daardoor heb ik veel beter inzicht gekregen in hoe dingen werken bij de kringloop, de praktijkschool, de meubelmaker; wat kan wel en wat kan niet. Door die focus kunnen wij als ROVA gerichter projecten aangaan. Als activiteiten niet bij ons passen, kunnen we doorverwijzen binnen en vanuit ons WaardeRing-netwerk.'

Marjolein heeft ook belemmeringen geconstateerd. 'Zo is de wetgeving opgezet vanuit de logische gedachte dat afval gevaarlijk kan zijn, waardoor alleen partijen die ervoor gecertificeerd zijn het mogen vervoeren en verwerken. Dat blijft ingewikkeld. Eigenlijk zou je het liefst een tussencategorie willen zien: een soort 'afval-light'-versie, waarmee partijen binnen bepaalde kaders toch aan de slag kunnen. Verder nog een aandachtspunt: inzameling wordt steeds complexer, we moeten zorgen dat het begrijpelijk blijft. ROVA zamelt zes stromen aan huis of via verzamelcontainers in en op het milieubrengstation worden 23 stromen gescheiden ingezameld. Hoe meer gescheiden stromen, hoe beter voor de verwerking, maar hoe ingewikkelder voor de inwoners.'

'Deelname aan WaardeRing heeft veel opgeleverd', concludeert Marjolein. 'Het gaat om contacten, inspiratie en kennis: wat werkt, wat werkt niet, hoe ontwikkelt de verwerking van bepaalde materialenstromen zich. En uiteraard delen we onze eigen kennis op het gebied van inzameling en recycling. Die proberen wij als publieke partij zo breed mogelijk in te zetten voor het maatschappelijk belang. Wat mij betreft heeft WaardeRing grote meerwaarde voor de regio en zeker ook voor ROVA. In de huidige vorm, met een onafhankelijke projectleider, een kernteam en een partnerschil, werkt het perfect. Ik hoop - en ga ervanuit - dat het op deze manier kan blijven voortbestaan.'

GEMEENTE

‘WaardeRing heeft toekomst’

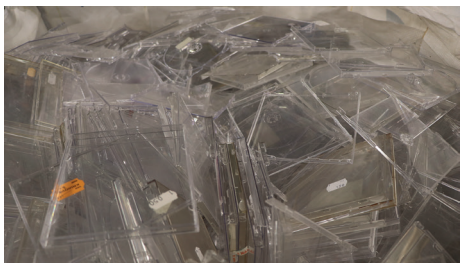

Marco Kruizinga, adviseur afval/grondstoffen en circulaire economie bij de gemeente Zwolle

'Het is ons gelukt om een succesvol circulair ambachtscentrum op te zetten', zegt Marco. 'Niet in de zin van een specifieke locatie waar we circulair bezig zijn, nee, veel belangrijker en circulairder: we houden de machines op de plek waar ze al stonden en brengen de grondstoffen ernaar toe. Die staan centraal. En de mensen die het doen staan centraal, niet de beleidsmakers die op hun kantoor plannen op papier zetten. Wat ik ook fantastisch vind, zijn de eindresultaten. Tassen van leren banken, studenten die circulaire bedrijven beginnen, krukjes van gerecycled hout. Kleinschalig, we zijn nog aan het pionieren, maar ook grote bedrijven en instellingen haken aan. Zo staat er een samenwerking tussen kringloop en IKEA op stapel, waar ik heel blij mee ben. Als dat soort organisaties circulair gaat denken, dan kom je ergens. Dan gaat het over grote massa. Producentenverantwoordelijkheid is heel belangrijk.'

'De gemeente Zwolle probeert waar mogelijk te faciliteren', legt Marco uit. 'We hebben een hele enthousiaste circulaire afdeling. Wij zitten niet op de regeltjes, maar werken vanuit de vraag hoe we circulaire projecten wél voor elkaar krijgen. We blijven natuurlijk een overheidsorganisatie en houden overzicht. Als er iemand bij ons komt met het idee om 150 ton lattenbodems te gaan verwerken tot plafondsystemen, maar die wil dat in een werkplaats achter zijn huis doen, middenin een woonwijk, dan zeggen wij: het basisidee is goed, maar het kan toch niet. De buurvrouw zal niet blij zijn als daar elke dag om zes uur 's ochtends de lintzaagmachine opstart. Het is onze taak om naar het gehele plaatje te kijken, wij moeten het interdisciplinair benaderen. Dat maakt het lastig en vaak ook langdradig. Daarom is het zo fijn dat de projectleiding van WaardeRing in handen is van een neutrale persoon en organisatie in de vorm van Maarten van Dongen van Natuur en Milieu Overijssel. Zijn enige belang is dat er iets gebeurt. Als de gemeente zegt dat het niet kan, zoekt Maarten met de WaardeRing-partners een oplossing. Hij gaat bijvoorbeeld op zoek naar iemand met een lintzaagmachine op een bedrijventerrein. Maarten kan dat veel beter dan wij als gemeente.'

'Er zijn regels en wetten die onlogisch zijn in een circulaire economie', stelt Marco. 'Gemeenten kaarten dat soort bevindingen via de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) aan bij het rijk. Als je bijvoorbeeld als inwoner met je wagen vol afval bij het milieubrengstation komt, dan mag je er niet meer aankomen, dan is en blijft het afval en moet het verwerkt worden als afval. Terwijl er veel spullen bij zijn die makkelijk nog een tweede leven kunnen krijgen als ze bijvoorbeeld gedemonteerd en/of bewerkt worden, zoals tafelbladen. Dat soort belemmeringen horen we graag van de partners. Als ze een punt hebben, nemen we dat mee naar de VNG. Het rijk neemt de VNG heel serieus, maar ja, dan zijn er altijd weer nieuwe regels die moeten worden bekeken; niet alleen op landelijk, maar ook op Europees niveau, over langdradig gesproken. Zo werkt het gewoon, het heeft lang niet altijd met logica te maken. En dat is niet leuk voor de frisse ondernemer die allemaal fantastische, circulaire ideeën heeft. Die wil niet horen dat het conform artikel zus, lid zo van dat en dat Europees besluit niet kan. Of dat het College van Burgemeester en Wethouders er eerst een besluit over moet nemen en dat vervolgens de gemeenteraad het nog zes weken ter inzage moet krijgen. Dan zijn ze al weg. Maar met WaardeRing zeggen we dat in het kader van onderzoek heel veel kan, zolang je maar niets raars doet. Daar is het netwerk heel belangrijk in. Neem nu die cd's. Apart inzamelen, leerlingen laten demonteren en je hebt drie monostromen waar je van alles mee kunt. Dat is toch geweldig.'

'Als gemeente zijn we heel blij met WaardeRing en we houden ons dan ook bezig met de vraag hoe we verder gaan, nu de subsidieperiode is verstreken', zegt Marco. 'Wij doen ons best om dit te verankeren, om het een plek te geven in onze plannen en beleidsstukken. Want dat we door moeten gaan, daar is iedereen wel van doordrongen. Kijk, als ambtenaar zie ik het heel eenvoudig. Elke ton materiaal die ik niet als restmateriaal hoef af te voeren, scheelt mij geld. Daarom hebben we bijvoorbeeld glasbakken. Elke ton apart ingezameld glas, levert mij bij wijze van spreken 35 euro op. Als die ton glas in de verbrandingsoven belandt, kóst het me 100 euro. Het verschil is 135 euro. Daar kan ik veel van doen, per ton. Ook het verwerken van gft kost veel minder als het apart wordt ingezameld. Als ik alleen al dat geld in de WaardeRing zou kunnen steken, kost het mij als overheid niks en zou ik het toch in stand kunnen houden. Dat zou het mooiste zijn.'

'Het is geweldig om te zien hoe voortvarend en succesvol de WaardeRing-partners bezig zijn. Partner A heeft afvalstof X en partner B kan daar iets mee. Dat vind ik ook het mooie van Wilma Voortman van Kringloopbedrijf Zwolle. Als iemand op zoek is naar leer van bankstellen, heeft zij het niet meteen over betalen. Zij zegt: maak er eerst maar eens iets moois van, dan kijken we later wel of het inderdaad een waardevolle grondstof wordt, of dat er afval mee wordt vermeden. Want dat is voor haar ook al van waarde. Dat voel je ook aan de sfeer binnen WaardeRing: het gaat niet in concurrentie, maar in samenwerking, in saamhorigheid. WaardeRing heeft iets tot stand gebracht. In de regio is nu een samenwerkingsnetwerk van mensen en organisaties die elkaar op circulair gebied weten te vinden. Met spullen en met handjes. WaardeRing heeft toekomst.'

ONDERWIJS

Wilco Wezenberg, coördinator van Thorbecke in Bedrijf

'De mogelijkheid om te trainen in de praktijk is heel belangrijk voor onze leerlingen', vertelt Wilco, die regelmatig bij Kringloop Zwolle en in het textielsorteercentrum aldaar te vinden is, waar hij leerlingen op maat begeleidt en zelf ook meewerkt. 'Eerst lopen ze intern stage op onze arbeidstrainingslocatie. Vervolgens krijgen ze de kans om in een echte praktijkomgeving arbeidsvaardigheden aan te leren. Dat is een stuk uitdagender voor de leerlingen.'

Het is belangrijk dat er een docent/coach aanwezig is als de leerlingen beginnen. 'Er zit een hele opbouw in', legt Wilco uit. 'In het begin leren ze hoe ze hier op eigen gelegenheid moeten komen, dat het belangrijk is dat ze op tijd beginnen en leren opdrachten te aanvaarden. Als ze dat een beetje onder de knie hebben, gaan we aan de slag met de volgende vaardigheden: de kwaliteit van de opdracht, werktempo, accepteren van gezag, doorzetten, hulp vragen en accepteren. Op een gegeven moment hebben ze de coach steeds minder nodig. De praktijkbegeleiders van de kringloop worden steeds belangrijker en nemen de rol van de coach over. En zo kunnen de leerlingen hier op een gegeven moment echt stage gaan lopen.'

Het belang van WaardeRing

'Thorbecke in Bedrijf is een groot succes', zegt Wilco. 'Onze leerlingen zijn doeners, met praktische talenten. Onze taak is het om die talenten maximaal tot hun recht te laten komen. Afhankelijk van het uitstroomprofiel van de leerlingen zijn ze behalve bij het textielsorteercentrum en Kringloop Zwolle ook bij een verzorgingshuis, de Hema, een revalidatiecentrum en een bedrijf voor groenonderhoud aan de slag. WaardeRing is enorm belangrijk voor Thorbecke in Bedrijf. Uit het contact met de partners komen allerlei soorten werkzaamheden voort, waarmee onze leerlingen arbeidsvaardigheden kunnen opdoen. In ons arbeidstrainingscentrum halen ze bijvoorbeeld ordners uit elkaar en sorteren de materialen op karton, metaal en plastic. Dat doen ze ook met kleerhangers, fotolijstjes en spiegeltjes. We pimpen meubels die de kringloop voor ons sorteert en transporteert. Wij zorgen voor de handjes en de verf. De meubels worden bij de kringloop en op marktplaats verkocht, waardoor de leerlingen ook bezig zijn met sociale vaardigheden en taal en rekenen. We delen de winst met de kringloop.'

Legio mogelijkheden

En er is meer. 'Bij het demonteren van dvd's en cd's, bekijken we of er iets moois tussen zit voor de senioren in het verzorgingshuis: luisterboeken, koormuziek. Ook bij spelletjes kijken we of die nog ergens een nieuw leven kunnen krijgen.' De

Thorbecke in Bedrijf

mogelijkheden zijn legio. 'We zijn nu ook een wasproject aan het opstarten met een wasmachine en droger van de kringloop. In het textielsorteercentrum wordt bekeken welke kleding goed verkoopbaar is na een wasbeurt. Door te wassen en drogen werken onze leerlingen aan zelfredzaamheid en zelfstandigheid. We kunnen ze ook textiel leren herstellen, die weer bij de kringloop kan worden verkocht.'

Verbinding

Wilco is enthousiast. 'Alles is bespreekbaar. Met het oog op de nieuwe Omgevingswet die in 2022 van kracht wordt, willen we onze kas op school een buurtcentrumfunctie geven, waar mensen koffie kunnen drinken en taart kunnen eten. We hebben bedrijfsleider Jan Pruis van Noggus&Noggus in Staphorst, de spin in het logistieke web, om gezellige stoelen gevraagd die niet verkocht kunnen worden, en die zet hij voor ons apart. De samenwerking binnen WaardeRing is bijzonder inspirerend. Steeds meer partners weten elkaar te vinden en steeds meer materialen worden hergebruikt, terwijl onze leerlingen er heel veel baat bij hebben. Het is als een olievlek die zich steeds meer uitbreidt. Door WaardeRing krijg je echt verbinding', stelt Wilco. 'Je hebt hele korte lijnen, je weet wat je aan elkaar hebt en je kunt duidelijke afspraken maken. En al doende zie je steeds meer mogelijkheden.'

'Je wordt gezien, gehoord, gevóeld'

'Het fijne van de kringloop is dat de begeleiders en medewerkers ervaring en expertise hebben om met deze doelgroep om te gaan', zegt Wilco. 'Dat begint al met het klimaat dat hier heerst. Je wordt gezien, gehoord, gevóeld. De sfeer is goed, iedereen mag zijn zoals hij is. Dat biedt veiligheid en plezier. Daarbij zorgt ook de structuur en duidelijkheid voor veiligheid. Iedereen weet wat z'n taak is en iedereen weet wat zijn verantwoordelijkheid is in het proces. Als je onze leerlingen stimuleert en hun talenten positief bekrachtigt, niet voortdurend in de nek hijgt en continu controleert, gaan ze rechtop staan en komen ze in hun kracht.'

Geen belemmeringen

Wilco werkt zelf net zo hard mee als hij van z'n leerlingen verwacht. 'Als je wilt dat leerlingen opdrachten accepteren, is dat essentieel. Je hebt een voorbeeldfunctie. Iedereen werkt hier mee, we zetten allemaal de schouders eronder, dat is het mooie van de kringloop. Daarnaast is het gewoon heel inspirerend om hier op de werkvloer rond te lopen. Ik zie hier vrijwilligers met die prijskaartjes bezig, en overleg met Dick dat onze leerlingen die ook kunnen kopiëren en snijden. Met de overhemden die anders in de recyclebakken gaan, kunnen onze leerlingen naailessen krijgen. Ze knippen de gespen van de riemen, zodat die bijvoorbeeld in de Schatkamer kunnen worden verkocht, of worden hergebruikt door naaiateliers.' Wilco heeft tot nu toe geen belemmeringen ervaren binnen WaardeRing. 'We proberen gewoon dingen, dat is het mooie van dit project. We onderzoeken alles en behouden het goede. Als iets niet bij de doelgroep blijkt te passen, dan proberen we wat anders.'

'Je leert heel veel'

Norah (17) zit op De Twijn. 'Ik sorteer de kleding op winter en zomer. En ik maak de prijskaartjes aan de kleding met een pistool. Je kunt op de dozen zien welke prijs aan een kledingstuk moet. Kijk, dit is merkkleding, deze jasjes kosten tien euro. Je hangt het kaartje aan het lusje of anders aan het randje, niet in de stof. Het is niet moeilijk. Als ik het niet weet, vraag ik het. Dat vinden ze hier prima, ze zijn het gewend.' Ze werkt sinds een maand bij Kringloop Zwolle. 'Je leert heel veel. Je leert bijvoorbeeld om zelfstandig te werken. Omdat ik mijn werk goed doe, sta ik nu ook in de winkel. Ze denken dat ik het wel aankan en ik denk het ook. Ik zorg dat het er netjes uitziet allemaal, daar hou ik wel van.' Werken in de praktijk wordt bij Thorbecke zorgvuldig opgebouwd. 'Op school zelf krijg je eerst arbeidstraining. Ik werkte in de catering en daarvoor moet je bijvoorbeeld ook boodschappen halen en zo. Dat is best verantwoordelijk werk. Ik heb al heel veel geleerd bij Thorbecke in Bedrijf. En bij deze stage leer ik nog veel meer. Het is leuk, ik ga hier met plezier heen. Ik zou hier wel willen werken.'

ONDERWIJS

Ellen Bosman, creative connector bij Cibap, vakschool voor vormgeving

‘Onze studenten hebben zich op uiteenlopende manieren ingezet voor WaardeRing’, vertelt Ellen Bosman. Zij is creative connector bij Cibap, vakschool voor vormgeving. ‘Meer dan honderd studenten verdiepten zich in zeven verschillende recyclebare materialen en hebben in groepjes per stroom ontwerpen gemaakt. Daar kwamen veel mooie ideeën uit voort. Dat niet alleen: er vond een bewustwording plaats. Waar ze voorheen nog spraken over afvalstoffen, dachten ze nu in de vorm van grondstoffen, een heel belangrijke ontwikkeling. Ze maakten kennis met verschillende monostromen en de kansen en beperkingen daarvan. Ze leerden van elkaar en ze ontdekten ook waar ze de grondstoffen vandaan konden halen: bij de kringloopwinkel. Er kwam veel kennis uit voort en dat is heel belangrijk voor de ontwerper van de toekomst. En zo waren er veel meer projecten. Studenten ontwierpen beeldmerk, productontwerp en verpakking voor gerecyclede dekbedden. Ze deden onderzoek naar plastic, ze ontwierpen totempalen van hergebruikte materialen, ze hielden zich bezig met effectieve productpresentatie bij de kringloop en een studente richtte duurzaam het nieuwe kantoor in een eeuwenoud pand van een WaardeRing-partner in. Het was heel mooi om te zien hoe de studenten duurzaamheid oppakten en zich eigen maakten.’

‘Maar wat ik vooral ook heel belangrijk vind’, gaat Ellen verder, ‘is dat circulariteit en duurzaamheid steeds meer ingebed raakt in ons onderwijs. Er waren al veel meer projecten op dat gebied, maar meer in incidentele zin en circulariteit moet uiteindelijk een nieuw normaal worden. Dat had en heeft wel voeten in aarde, want een hele organisatie moet zich daarin vinden en in transitie: directie, docenten en onderwijsondersteunend personeel. Waar voorheen het gevoel overheerste “dat het er ook nog eens bijkwam”, begint circulariteit nu veel meer standaard deel uit te maken van het beleid en het curriculum. Dat vraagt om een hele cultuuromslag. Als je bijvoorbeeld grondstoffenstromen blijvend wil aanvoeren en een plek geven vraagt dat logistiek gezien om een heel andere organisatie. Inmiddels zijn we zover dat het niet meer wordt ervaren als een last, maar vinden medewerkers het juist leuk om innovatieve oplossingen te bedenken en mee te denken. Zo kijken ze bijvoorbeeld naar de duurzaamheid van materialen die aangeschaft zijn en willen daar nu ook andere keuzes in maken.’

‘Kijk, en daar hebben al die duurzame projecten die we binnen WaardeRing hebben ge‘initieerd aan bijgedragen. We zijn gewoon gaan dóen, dwars door de weerbarstigheid heen. Je moet geduld hebben, je moet het stapje voor stapje doen: steeds weer dingen uitleggen en toelichten, maar uiteindelijk werkt het perfect. Het past ook precies bij Cibap en de doelgroep: gewoon doen, je creativiteit aanboren. Wat ik echt een gaaf proces vind, is dat er nu steeds meer nieuwe duurzame initiatieven ontstaan.’

‘Wat ik de afgelopen twee jaar geleerd heb, is dat je het tijd moet geven. Voortdurend kijken naar wat lukt, en daarop aanhaken. En inzien dat het een hele verandering van de organisatie vraagt. Je hebt mensen op andere functies nodig, directies moeten ervan doordrongen zijn dat er energie, geld en poppetjes nodig zijn om circulariteit “goed neer te zetten” in de organisatie. Als je aan zo’n project begint, overzie je dat allemaal nog niet, dat kan ook niet. Daarom heb je er creatieve geesten voor nodig, die in staat en bereid zijn om patronen te doorbreken; om van oude paden af te stappen en nieuwe te creëren, en dat ook een mooie uitdaging vinden. Bij WaardeRing vind je allemaal van dat soort enthousiaste pioniers. Mensen die niet voor de winst gaan, maar die willen doen en ervaren, kennis willen delen en er in samenwerking voor willen gaan om circulariteit van de grond te krijgen. Daarom is ons netwerk ook zo succesvol.’

‘Veel belemmeringen ben ik niet tegengekomen binnen de projecten, juist omdat we al doende, gaandeweg oplossingen bedachten en nieuwe mogelijkheden zagen’, zegt Ellen. ‘Wat ik wel ontdekte is dat er over het algemeen nog veel onbekendheid is waar het circulariteit betreft. We zitten nog heel erg in het oude denken en we hebben allerlei regelingen en subsidies die de oude economie nog sponsoren. Daar loop je wel tegenaan. Ik denk dat het ontzettend belangrijk

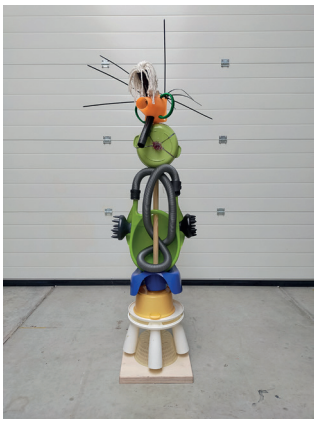

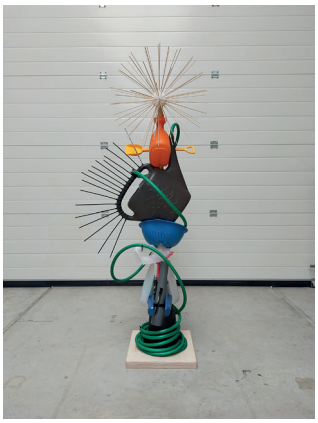

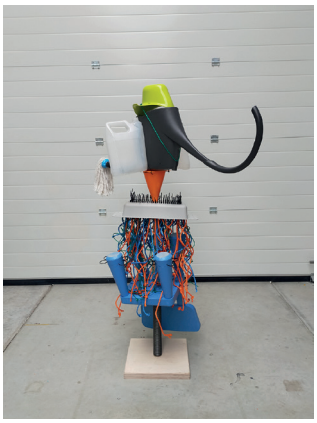

‘Circulariteit raakt steeds meer ingebed in ons onderwijs’

is om binnen bedrijven en instellingen mensen aan te wijzen die zich bezig kunnen en mogen houden met circulariteit. Niet het eventjes bij iemand op z’n bordje schuiven, niet als sluitpost op een vergadering behandelen. Je moet het echt een belangrijk deel uit laten maken van je strategie, je visie en je beleid. Daar valt nog gigantisch veel in te winnen. Als we daar een omslag in kunnen maken, kunnen we veel sneller verduurzamen. Gelukkig wordt dit bij Cibap nu ook opgepakt in de vorm van een Projectbrief Recyclebare- en biobased materialen, waarin de circulaire doelstellingen vastgelegd zijn.’

‘Ondanks de grote vraagstukken waar we voor staan heb ik hoop voor de toekomst. Zo zit ik gewoon in elkaar: ik geloof in de mens. Wat ik denk is dat we op deze planeet dusdanig ontwikkeld zijn, dat we voor onze eigen gecreëerde problemen ook weer oplossingen kunnen vinden.
We maken als mens met onze technologieën deel uit van de natuur en wanneer we die op een juiste wijze inzetten herstelt deze zich. Daar ga ik vanuit.’

‘WaardeRing blijft nodig, we zijn er nog lang niet. De vorm zal wellicht veranderen. Het is een fluïde vorm die we nodig hebben om oplossingen te bewerkstelligen en circulariteit te bevorderen. Maar dat is ook de hele mooie kracht van WaardeRing: het is een open systeem. We ijken elke keer weer: wat is er nodig, zijn we op de goede weg, is het nuttig wat we doen of gaan we het op een andere manier proberen. En zo behouden we het goede.’

ONDERWIJS

Praktijkonderwijs, vso en vmbo:

Thorbecke Praktijkonderwijs en vmbo
Vso De Twijn
TalentStad Praktijkonderwijs
Vso De Ambelt

WaardeRing is een gouden greep gebleken voor praktijk- en speciaal onderwijs en inmiddels doet ook het vmbo mee. Leerlingen leren op een laagdrempelige, inspirerende manier op hun eigen tempo en niveau, op school of op locatie bij de kringloop, waar nodig begeleid door een eigen docent.

Het gaat om arbeidsvaardigheden, sociale vaardigheden en ambachtelijke vaardigheden zoals schilderen en meubels maken, repareren en opknappen. En al doende maken de leerlingen kennis met duurzaamheid en het belang daarvan.

Mbo:

Cibap, vakschool voor vormgeving
Landstede MBO
Deltion College

Mbo-studenten laten zich van hun creatiefste kant zien binnen WaardeRing. Cibap vanaf het eerste uur, inmiddels doen ook Landstede MBO en het Deltion College mee, zoals in het Textielsorteercentrum.

Hbo:
Hogeschool Windesheim en Hogeschool Saxion

Studenten van (Honours College) Hogeschool Windesheim onderzochten de afgelopen twee jaar enthousiast de circulaire mogelijkheden van reststromen. Dat leverde mooie resultaten op.

'Demontage van tweedehands meubels loont', luidde een conclusie. De studenten ontwikkelden een handige excel-tool om kosten en opbrengsten van meubeldemontage te berekenen met alle variabelen van dien. Daarnaast hadden ze veelbelovende gesprekken met fabrikanten zoals IKEA, die veel belangstelling heeft voor circulariteit. Wordt ongetwijfeld vervolgd!

Een student van Hogeschool Saxion onderzocht de mogelijkheden van hergebruik van A-hout (niet-geïmpregneerd, ongelakt en onbehandeld hout) en B-hout (kwalitatief minder hout, met verf- of lijmresten).

Nieuwe onderzoekers in opleiding melden zich voortdurend aan. Zo vindt op dit moment onderzoek plaats naar welke ingezamelde plastics geschikt zijn voor welk type plastic-recycle-machines.

Studenten onderzochten autostoeltjes en concludeerden dat deze lang niet demontabel genoeg zijn. Fabrikanten toonden ook voor dit onderzoek belangstelling.

Ook een interessant project: studenten koppelden WaardeRing-doelen aan de duurzaamheidsdoelen van de Verenigde Naties. Zie hieronder het resultaat.

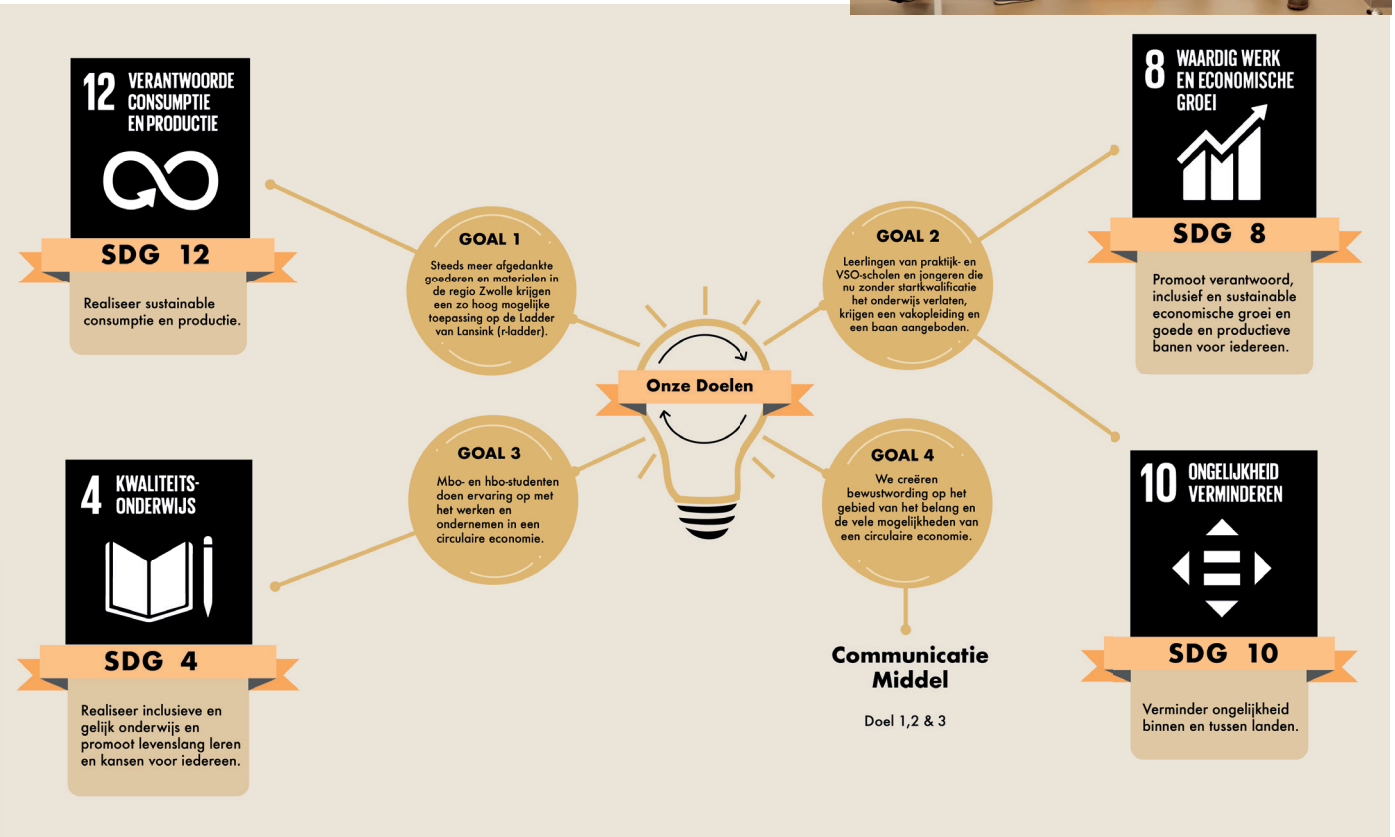

IN VOGELVLUCHT

Aftrap Waarde-Ring

9 oktober 2019

De Zwolse milieuwethouder William Dogger geeft bij Kringloop Zwolle het officiële startschot voor WaardeRing.

Van cd's naar kaarsenhouders

oktober 2019

Praktijkschool- en vso-leerlingen scheiden cd's/dvd's, zusterbedrijf MEWA van Veolia maakt er kaarsenhouders van.

Leerlingen demonteren bedlatten

november 2019

Leerlingen van Thorbecke Praktijkonderwijs demonteren bedlatten. Binthout maakt er plafondpanelen van.

Van oude naar nieuwe donzen dekbedden

december 2019

Kringloop Zwolle start met de inzameling van donzen dekbedden. Ducky Dons wast het dons en maakt er weer dekbedden van.

Van tenten naar tassen

januari 2020

Bij Frion maken mensen met een beperking tassen van door Kringloop Zwolle en Noggus&Noggus ingezamelde tenten.

Totems: van oude naar nieuwe culturen

februari 2020

Cibap-studenten combineren alledaagse materialen in de zoektocht naar inspiratie en betekenis vanuit oude culturen.

Zeventiende partner sluit zich aan

maart 2020

'Alles wat bestaat heeft waarde' is het motto van Blossom Architecture, de zeventiende partner die zich aansluit.

Cd's, dvd's en kaarsenvet

De GRIP-wagen van ROVA zamelt vanaf april 2020 ook cd's, dvd's en kaarsenvet in voor hergebruik.

Studenten meten WaardeRing-bijdrage SDG's

april 2020

Studenten van het Windesheim Honours College maken de bijdrage van WaardeRing aan de SDG's zichtbaar.

Weekendjob dankzij WaardeRing

mei 2020

Praktijkschoolleerling Jennifer vindt dankzij WaardeRing een zaterdagbaantje bij Kringloop Zwolle.

Nieuwe oplossingen voor oude materialen

juni 2020

100 Cibap-studenten presenteren 25 ideeën voor 7 materiaalstromen zoals B-hout, harde kunststoffen en niet-verpakkingsglas.

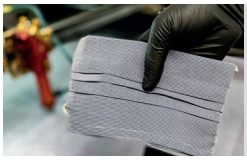

Corona: aanpassen en meebewegen

juli 2020

WaardeRing-partners over de coronacrisis: 'Het is aanpassen en meebewegen', vat Wilma Voortman van Kringloop Zwolle samen.

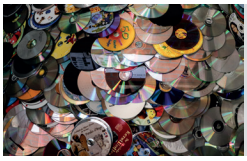

Zwolse cd-project gaat landelijk

augustus 2020

Kringloopbedrijven in heel Nederland kunnen na aanmelding dvd's en cd's bij Veolia brengen, die het plastic vervolgens verwerkt.

+houtbaar sluit zich aan bij WaardeRing

september 2020

'Er is al zoveel hout beschikbaar, het is niet nodig om zoveel bomen te kappen', aldus eigenaar Jan-Willem Harwig.

Twintigste WaardeRing-partner: Studio Mullland

oktober 2020

Ilse Nijland maakt nieuwe van oude kleding. 'Circulair heeft mijn voorkeur, maar het is ook nodig.'

IN VOGELVLUCHT

oktober 2020

Circulair interieurontwerp

Cibap-student Birte Wurms ontwerpt het interieur voor het nieuwe, eeuwenoude pand van WaardeRing-partner coachingsbureau CAVOI.

CAVOI

WaardeRing gaat voor WaardeRegio!

november 2020

Plan WaardeRegio wint prijsvraag van Rijkswaterstaat! Gemeenten Zwolle, Staphorst, Dalfsen, Ommen en Zwartewaterland werken samen.

Frankenhuis BV: van textiel tot grondstof

december 2020

Expert op het gebied van textielrecycling; deze nieuwe partner van WaardeRing. 'Wij kunnen vrijwel alles recyclen.'

WaardeRing genomineerd voor Circular Award 2021

januari 2021

Met deze nominatie behoort WaardeRing tot de top drie van de beste circulaire voorbeelden in Nederland. Mooie opsteker!

WaardeRing is partner van DCPV

februari 2021

Dutch Circular Polymer Valley is één van de 18 projecten van het investeringsprogramma Regio Deal Regio Zwolle.

Van shampoofles tot afvalbak

maart 2021

'Alle shampooflessen verzamelen' in Dalfsen. Die worden door nieuwe WaardeRing-partner RPP in Nieuwleusen gerecycled tot afvalbakken.

Nieuwe kans voor kartonnen covid-schermen

april 2021

Office Centre Zwolle geeft via WaardeRing onverkoopbare kartonnen Covidschermen aan de opleiding IPO van Hogeschool Windesheim.

Training kunststofherkenning

mei 2021

WaardeRing krijgt subsidie voor een training kunststofherkenning voor kringloopmedewerkers en praktijkbegeleiders.

Ambacht troef in de WaardeRing-regio

juni 2021

WaardeRing kent steeds meer ambachtelijke partners, die hun weg weten met hout, textiel, plastics etc. Met recht een ambáchtelijk netwerk!

Nu al statiegeld op blikjes in duurzaam Dalfsen

juli 2021

Een jaar voor de landelijke invoer kunnen Dalfsenaren tegen een vergoeding blikjes inleveren bij Kringloop Noggus&Noggus.

shelduck.co

Veertig partners

augustus 2021

Met Anders Koffie en circulaire ontwerpstudio Shelduck.co is het WaardeRing-netwerk in twee jaar tijd uitgegroeid tot 40 partners.

Pop-up Fest groot succes

25 september 2021

Twee jaar WaardeRing! Dat vraagt om een feestje. 'In die tijd is in Zwolle het circulaire zaadje geplant', aldus projectleider Maarten van Dongen.

NADER BEKEKEN

De partners van WaardeRing zijn voortdurend op zoek naar manieren om materiaalstromen van de verbrandingsoven te redden.

Inmiddels zijn er al afnemers voor bijvoorbeeld textiel, glaswerk, porselein, tenten, gesorteerde plastics (PP en PS), schilderijlijstjes, vinyl, tafelbladen en ander hout, bestek, cd's en dvd's, ordners, noem maar op! Praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs helpen waar nodig met het scheiden van de grondstoffen.

Kleine ondernemers kunnen bij Kringloop Zwolle en Noggus&Noggus terecht voor materialen zoals jeans, hout of glaswerk. Vervolgens kunnen ze hun producten verkopen in de Schatkamer, de winkel in het centrum van Ommen, of online: www.schatkamer.com.

Kringloop Zwolle en Noggus&Noggus zamelen alle soorten dekbedden in. Dons gaat naar partner Ducky Dons, die het dons wast en hergebruikt. De wollen en synthetische exemplaren gaan, samen met andere textielstromen, naar partner Frankenhuis in Haaksbergen, die het op allerlei manieren verwerkt.

Geïnspireerd door WaardeRing besloten oud-mbo-studenten van Cibap, vakschool voor vormgeving, hun eigen onderneming te starten. Ze maken meubels van louter gerecycled hout. Alles is of wordt er gerecycled. Ook voor het houtzaagsel hebben ze een bestemming. In samenwerking met WaardeRing-partner Youngmade worden daar lampenkappen van gemaakt.

Youngmade werkt met jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt, van bijvoorbeeld vso de Ambelt. Onlangs is hun bedrijf trouwens geheel vernieuwd; een groot deel van de benodigde materialen kwam van een sloopproject van een andere partner van WaardeRing: Hogeschool Windesheim.

NADER BEKEKEN

Van oude kaarsen naar nieuwe kaarsen: Kringloop Zwolle, Noggus&Noggus en de GRIP-wagen van afvalinzamelaar ROVA zamelen oud kaarsenvet in. De medewerkers van Kaarsenmakerij Kampen, onderdeel van Philadelphia, maken er prachtige nieuwe kaarsen van.

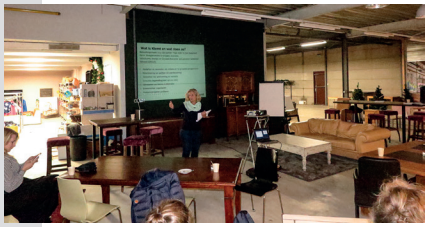

WaardeRing 'spreads the circular word' op allerlei manieren. Met bijvoorbeeld ontvangsten, rondleidingen en informatieavonden. Zo kwamen burgemeester en wethouders op bezoek en spraken WaardeRing-partners en gastsprekers bij Noggus&Noggus tijdens informatieavonden voor ondernemers.

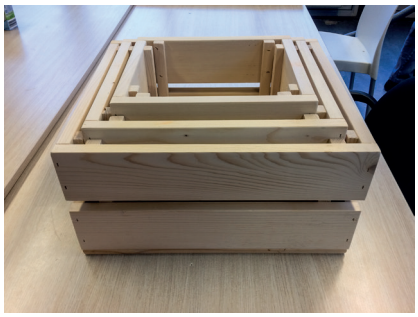

Kringloop Zwolle en Noggus&Noggus zamelen bedbodems in. Praktijkschoolleerlingen demonteren bedlattenbodems. Binthout maakt er plafondpanelen van, in opdracht van bijvoorbeeld hogeschool Windesheim, een woningstichting en Blossom Architecture.

‘Als je wilt innoveren, moet je met de mensen praten die het aangaat.’ Verandermanager Dick Post heeft in samenwerking met de medewerkers het nieuwe textielsorteercentrum van Kringloop Zwolle vormgegeven. Hij managet met passie. ‘Het is goed om de essentie waarvoor je werkt altijd voor ogen houden. Voor de kringloop werk je niet voor het geld, je werkt voor zingeving: voor de wereld, de materialen en mensen. Dat is mijn drive om hier te werken.’

De kracht van samenwerking

In de grote ruimte achter de kringloopwinkel in Zwolle-Zuid heerst een grote bedrijvigheid. Daar zwaait Dick de scepter over het nieuwe textielsorteercentrum. Nou ja, scepter… ‘We doen het samen’, zegt de interim manager. ‘Dat is het geheim van het succes. Ik vraag de mensen wat ze nodig hebben en bedenk een structuur waarop we niet alleen duurzaam en efficiënt, maar ook in een fijne sfeer kunnen samenwerken.’

Mensenwerk

Aan drie lijnen werken vaste medewerkers, vrijwilligers, praktijkschoolleerlingen en Entree-studenten gemoedelijk samen. ‘Geen lopende band’, verklaart Dick, ‘het is mensenwerk, we willen dat mensen met elkaar in gesprek zijn. Kijk, daar sorteren twee mbo 1-studenten winter- en zomerkleding. Ze komen uit Eritrea en zijn hier om arbeidsvaardigheden te leren, maar vooral ook de taal en de cultuur, zodat ze makkelijker een baan kunnen vinden of verder kunnen leren.’ In dit hybride leerproject werken Landstede MBO en Deltion College samen. ‘Aan de tafel daar zijn leerlingen van de praktijkschool prijskaartjes aan het snijden’, gaat Dick verder. ‘En daarnaast prijst Norah kleding.’ De leerlingen maken deel uit van het project Thorbecke in Bedrijf, een samenwerking tussen

TEXTIELSORTEERCENTRUM

Thorbecke Scholengemeenschap, TalentStad Praktijkonderwijs en De Twijn, voortgezet speciaal onderwijs. Ze worden op maat begeleid door docenten van de verschillende onderwijsinstellingen. 'De docenten ondersteunen ons in het begeleiden van de leerlingen, en wij ondersteunen hen in het bedrijfsmatige gedeelte, volgens het train de trainer-principe.

Maatschappelijke doelstelling

Om het werk zo duidelijk mogelijk uit te leggen, zijn op de tafels schema's geplakt, met uitleg in Nederlands en Engels. 'Een container met kleding komt binnen, de medewerkers sorteren op winter- en zomerkleding, vier recyclestromen, accessoires, schoenen en tassen en dergelijke', vertelt Dick. 'Ook is er een afvalbak, maar die proberen we altijd zo leeg mogelijk te houden en dat lukt aardig.'

Hij loopt naar de kar met jeans. 'Hier verzamelen we jeans die niet meer in de winkel kunnen worden verkocht. Lokale bedrijven zoals Studio Mullland zoeken hier uit wat ze kunnen gebruiken om nieuwe, unieke kleding of tassen van te maken. Anders Koffie gebruikt jeansstof voor de hengels van de koffietassen, die gemaakt zijn van gebruikte lege Anders Koffie-zakken. Vorige week kwam er een organisatie die jeans sloffen maakt voor mensen in Afrika. Mensen en organisaties kunnen altijd overleggen om hier materialen te halen. Het is de manier waarop wij aan onze maatschappelijke doelstelling werken voor een circulaire samenleving.' De overige denim gaat naar Frankenhuis Textielrecycling in Haaksbergen. 'Het bedrijf maakt er weer grondstof vezels van, waar bijvoorbeeld jeans papier van kan worden gefabriceerd.' Ook materialen zoals bont katoen en donzen, wollen en synthetische dekbedden worden apart ingezameld. 'Alle textiel die niet naar de Zwolse winkels of naar de Schatkamer in Ommen gaat, wordt naar Noggus&Noggus in Staphorst getransporteerd. Daar komen de afnemers en wordt alles opgeslagen wat niet meteen in de vestigingen van Kringloop Zwolle en Noggus&Noggus wordt verkocht.'

Duurzaamheid

Dick overziet het centrum, dat hij zorgvuldig en in goed overleg heeft opgezet. 'Er komt ontzettend veel bij kijken en het was ook enorm puzzelen met de ruimte hier; centimeterwerk. Maar het is ons gelukt.' Oorspronkelijk komt hij uit de zorg. 'Daar ben je ook met duurzaamheid bezig, die van mensen. Wat ik hier in essentie doe is verandermanagement, met heel veel verschillende mensen. Ik ben altijd mijzelf en neem mensen serieus. We doen het samen, dat is heel belangrijk. Ik inventariseer wat mensen nodig hebben en hou daarbij de context in de gaten. Het is hier bedrijvig, maar gestructureerd en het werkt. Dat komt omdat er goed over nagedacht is.' Hij is heel enthousiast over WaardeRing als circulair ambachtsnetwerk. 'WaardeRing heeft een strategische waarde. Door WaardeRing werkt dit. Je kunt het netwerk aanboren en samen dingen doen. Je ziet hier vele partners komen.' Of hij nog wensen heeft? 'Altijd, ook in ontwikkeling en innovatie denken we circulair. Wat te denken van een wasserij erbij, en een naaiatelier. En we zijn op weg om B-keuze nog verder door te sorteren naar twaalf soorten textiel.' Hij pakt een apparaatje uit een doosje. 'Kijk, ik ben nu aan het onderzoeken of zo'n kleine kofferweger niet beter werkt dan grote weegschalen. Er zijn altijd nieuwe mogelijkheden. En die ontdek je in de praktijk. Dat is ook mijn devies: als je bezig gaat met circulaire innovatie: gewoon doen! Met z'n allen.'

TEXTIELSORTEERCENTRUM

Voor iedereen een plekje

Debora Woldhuis is vaste medewerker in het Textielsorteercentrum. 'We zijn allemaal allround en overal inzetbaar. Dan ben je minder kwetsbaar als mensen onverhoopt uitvallen. Daarbij voer ik begeleidingsgesprekken met de vrijwilligers en kijk wat hun mogelijkheden zijn. Verder ben ik gedeeltelijk vanuit de StartRoute gedetacheerd. Ik bekijk hoe hybride leren hier geïmplementeerd kan worden, op welke manier onderwijs en het bedrijfsleven samengebracht kan worden. Dat doe ik zorgvuldig. Ik onderzoek kritisch wat haalbaar is voor de student, voor de onderwijsinstelling en voor het bedrijf.'

Mensenkennis

Ze werkt met veel plezier met de gevarieerde doelgroep. 'We zijn voortdurend samen met hen aan het ontdekken hoe we kunnen we zorgen dat we ze in hun kracht zetten, dat ze meer zelfvertrouwen krijgen, dat ze hun talenten optimaal benutten.' Ze vraagt een praktijkschoolleerling of zij negen lege dozen wil ophalen bij de inname. 'Drie per keer', voegt ze toe. 'Anders probeert ze negen tegelijk mee te nemen en dat wordt te gevaarlijk', legt ze uit. 'Met een beetje mensenkennis weet je al snel wat de leerlingen wel en niet aankunnen. Zij is snel afgeleid, dus ik geef haar kleine, duidelijke opdrachten. Met de meisjes uit Eritrea ga ik anders om. Sommige studenten van de Entree-opleiding ervaren de taal dan wel als struikelblok, maar hebben misschien wel een hbo- of universitaire opleiding gevolgd in het land waar ze vandaan komen. Dat vergt een andere benadering.' Ze lacht. 'Je ontdekt al snel waar de grens ligt. Als mensen met hun ogen gaan draaien, leg ik het nog een keer uit. En zo bouwen we het op en uit.'

Voor iedereen een taak

Debora is niet alleen een mensenmens, ze heeft ook wat met textiel. 'De mbo niveau 4-opleiding Mode en Kleding is mijn basisopleiding. Daar kan ik hier wel wat mee. Je kunt stoffen en merken herkennen en waarderen. En die kennis probeer ik over te brengen aan de medewerkers. Voor iedereen is hier een taak te vinden, iedereen kan hier werken. Waar nodig verkleinen we de processen. Als je met veel doelgroepen wilt samenwerken, moet je handelingen kunnen vereenvoudigen. Dat zie je hier ook. Iedereen kan aanschuiven aan de tafels. Als iemand meer uitdaging nodig heeft, is het voor ons de kunst om nieuwe taken te bedenken. Zo zetten we iedereen in hun kracht. Ach, en iedereen is mens op z'n eigen manier, iedereen groeit ook op z'n eigen manier. Zo hebben we iemand die best humeurig kan zijn. Vorige week was ze nog een halve dag chagrijnig omdat iets niet lukte, vandaag was het maar een kwartier. Dat is ook groei!'

Duurzaamheid

'Iedereen is hier welkom, het maakt niet uit waar je vandaan komt en waar je naartoe wilt, iedereen krijgt hier een plekje', zegt Debora. 'Op het gebied van mensen en materialen is duurzaamheid een belangrijk uitgangspunt. Als je ziet hoe de grondstofprijzen de pan uit rijzen; dat hebben we zelf veroorzaakt. Hier doen we het tegenovergestelde: grondstoffen vloeien terug, worden weer opnieuw gebruikt. Er komen steeds meer fracties, er ontstaat steeds minder afval. Laatst zei ik tegen vrijwilliger Lisa: "Wat zie je er leuk uit!" "Allemaal kringloop", zei ze. Bij mij thuis is het ook zo. Bijna alles komt van de kringloop. Duurzaamheid is de toekomst.'

In de strijd tegen fast fashion

Vrijwilliger Lisa Zoethout legt bondig uit wat ze doet. 'Ik sorteer op winterkleding, de B-keuze gaat KringCoop en wat hier in de kar gaat, is voor de winkel bedoeld. Merkkleding met vlekken doe ik in de wasmand. Als er aan merkkleding een knoop mist of een naadje los is, zetten we dat op het kaartje. En zaken als wit katoen met gaten, gebreid met gaten en jeans met gaten, gooi ik helemaal daar naar toe. Nee, het is niet lastig. Als je even bezig bent, gaat het best snel en vanzelfsprekend. Je let op pluisjes, vlekken, niet te repareren gaten of losse naden en als je twijfelt, vraag je het gewoon.'

Lisa geniet van het werk. 'Het is heel leuk om te doen. Ik hou heel erg van kleding, daar ben ik hier achter gekomen. Je werkt met fijne mensen, en het is geweldig om afleiding te hebben en bezig te zijn. Bovendien ben je duurzaam bezig. Fast fashion begint een steeds groter onderwerp te worden en dan is het wel fijn om te beseffen dat je in de kringloop goed bezig bent.'

'Dit helpt goed om Nederlands te leren'

Meseret is 19 en is in 2018 uit Eritrea naar Nederland gekomen. Samen met Lisa sorteert ze textiel aan lijn 1, één van de drie sorteerlijnen in het textielsorteercentrum. Ze doet mee aan een pilot van de Start.route, een samenwerkingsverband van Deltion College, Landstede MBO en Kringloop Zwolle. In deze pilot vormt het textielcentrum een hybride leeromgeving, waar gewerkt wordt aan taal en aan arbeidsvaardigheden en studenten zicht krijgen op wat ze kunnen en willen. 'Na deze opleiding wil ik nog verder leren', zegt ze. 'Ik wil in de zorg gaan werken.'

Ze heeft in de drie weken dat ze op het textielsorteercentrum bij Kringloop Zwolle werkt, al veel nieuwe woorden geleerd. 'Winterkleding, zomerkleding, fijn sorteren en hergebruik', somt ze lachend op. Ze wijst naar haar notitieblok. 'Maar ook andere woorden. Zoals schoonheidsspecialiste en stamppot, dat is groente met aardappelen. We hebben leuke gesprekken. Dat helpt goed om Nederlands te leren. En dat is belangrijk: als ik verder wil leren en een baan wil zoeken, moet ik de taal goed spreken.' Het is haar eerste stage. 'Ik vind het leuk, het bevalt goed. Het leukste vind ik om kleding te prijzen. En wat ook fijn is, is dat we kleding met korting kunnen kopen. Hergebruik is best wel belangrijk, vind ik.'

PLASTICSORTEERCENTRUM

Speelgoed, autostoeltjes, huishoudelijke artikelen: bij de kringloop komt heel veel plastic in heel veel soorten en maten binnen. Veel ervan kan niet meer verkocht worden en gaat naar een grote sorteerder, wat geld kost. 'Zou het mogelijk zijn om een groot gedeelte al bij de inname te scheiden', vroeg Roy Leemhuis, expeditiemedewerker bij Noggus&Noggus in Dalfsen, zich af op verzoek van de directie. Op basis van onderzoek van het Polymer Science Park ontwikkelde hij een plasticsorteerplan.

'Een half jaar geleden heeft Polymer Science Park (PSP) hier onderzocht wat er binnenkomt aan plastic', vertelt Roy. 'Ze bekeken om welke soorten plastic het gaat en welke artikelen goed te scheiden zijn, zodat we uiteindelijk monostromen kunnen overhouden. Aan de hand van het rapport ben ik gaan nadenken over de mogelijkheden. Alle soorten plastic gaan nu op één hoop naar een grote verwerker, die sorteert alles en dat kost ons geld. Terwijl het misschien een kleine handeling is om het hier al te scheiden. Dat was mijn vertrekpunt.'

Monostromen

'Uit de scan van PSP bleek dat er heel veel PP-plastic binnenkomt, dat is buigzaam plastic dat bijvoorbeeld voor opbergbakken gebruikt wordt', legt Roy uit. 'Daarnaast komt PS-plastic veel voor. Dat is het harde plastic dat breekt als je het buigt, bijvoorbeeld postbakjes. Wij hebben een afnemer gevonden in Morein Kunststoffen in Denekamp, die geïnteresseerd is in deze twee herbruikbare monostromen, mits ze goed gesorteerd zijn. Dus deze twee plastics heb ik uitgewerkt. Zo kun je van afvalstof weer vrij eenvoudig een grondstof krijgen, zonder dat er heel veel partijen mee bezig zijn en je onnodig inefficiënt aan het werk bent.'

Wat, hoe en vooral waarom

Roy verdeelde de plastics in voor de medewerkers makkelijk herkenbare stromen en ontwikkelde een proces voor de inname. 'Wat ik heb gemerkt is dat je wel veel kan vertellen, maar dat er maar weinig blijft hangen. Ook zijn er soms taalbarrières. Daar moet je rekening mee houden. Maar ik vind het belangrijk dat de collega's weten wat ze moeten scheiden, hoe ze dat moeten doen en vooral waarom, zodat ze niet klakkeloos doen wat er staat, maar ook zelf gaan nadenken. Daardoor ontstaat een soort van betrokkenheid en commitment. En weet je, als je inventief bent, kun je met simpele, kleine acties al heel ver komen.'

Op de van veel afbeeldingen voorziene uitleg wordt ook aangegeven welk artikel eventueel gedemonteerd moet worden. 'Aan een archiefbak of een plastic krat hoef je niets te doen', vertelt Roy. 'Maar kleerhangers zijn bijvoorbeeld

Plastic sorteren bij Noggus&Noggus in Dalfsen

kleredingen, circulair bekeken. Daarvan moet het metalen haakje verwijderd worden evenals het ringetje dat er vaak om zit. Als dat in de shredder belandt, komen er vervelende stoffen vrij. Van samengestelde producten moet metaal en rubber verwijderd worden. Ik heb gekeken naar een sorteersysteem waarvan ik denk dat mensen het makkelijk oppakken en naar producten waarvan veel volume binnenkomt.'

Al brainstormend dezelfde kant opkijken

Het plan bevindt zich nog in de opbouwfase. Als het goed gaat kan het plasticsorteercentrum verder worden uitgerold. 'De pilot start hier. We evalueren met de afnemer om te kijken of er ruis is; of de stroom schoon genoeg is', zegt Roy. 'Daarnaast kijken we hoe het bij de medewerkers valt. Kleerhangers demonteren is bijvoorbeeld lastig en vergt veel handelingen. Om het haakje te verwijderen, moet je ze breken. We zijn nog op zoek naar een handige methode daarvoor. Misschien weet iemand van de WaardeRing-partners hoe dat makkelijker kan. De scholen zijn vaak heel erg inventief in het bedenken van zulk soort demontagemethodes. Als je samen al brainstormend dezelfde kant opkijkt, kun je tot mooie dingen komen.'

Duurzamer, interessanter, efficiënter

Hergebruik zit Roy in het bloed. 'Ik ben erin opgegroeid. Mijn vader gooide nooit iets weg en wist overal een nieuw leven voor te bedenken. Zelf maak ik ook voorwerpen van hergebruikt materiaal, zoals houten speelgoed en meubels. Daarnaast knap ik oude fietsen op. Zo probeer ik ook mijn kinderen op te voeden. Ik heb lang werk gedaan waar ik niet gelukkig van werd, maar dit is mijn passie. De sfeer op de werkvloer is fijn, we werken met een heel leuk team. Ik vind het geweldig dat ik hier de ruimte krijg om het werk duurzamer, interessanter en efficiënter te maken, om op een goede manier bij te dragen aan het milieu.'

Puzzelstukjes

'En van die passie plukken wij de vruchten', zegt bedrijfsleider Robin Drost van Noggus&Noggus in Dalfsen. Hij geeft Roy alle ruimte om het plasticsorteercentrum zorgvuldig op poten te zetten. 'Ik vind het heel bijzonder hoe snel Roy zich de kringloopgedachte heeft eigengemaakt. Als je na een half jaar dit soort dingen op tafel kunt leggen dan denk ik: oké, jij zit hier wel op je plek.' Robin zoekt altijd naar manieren om de medewerkers in hun kracht te zetten. 'De één is helemaal in z'n element op de bus, de ander voelt zich prima thuis achter de kassa. Het is mooi als je de mensen als puzzelstukjes op hun plek kunt laten vallen.'

Shredder

Het plasticsorteercentrum biedt een inspirerende basis voor nieuwe ontwikkelingen. 'We zijn aan het onderzoeken of we met behulp van subsidie een plastic-shredder hier op locatie kunnen realiseren. Zodat we die opslagbakken geshredderd de big bags in kunnen doen, dat scheelt heel veel ruimte. Nu bevatten die big bags vooral veel lucht. Maar zo'n shredder waar een dergelijke box in z'n geheel in past, is een grote machine die heel veel lawaai maakt. Daar moeten we nog wat op bedenken, arbeidstechnisch gezien en qua veiligheidsvoorschriften. Het is echter wel waar we naar toe moeten, als we volumes aan willen leveren.'

'Eigenlijk zouden de producenten natuurlijk veel meer met duurzaamheid bezig moeten zijn', vindt Robin. 'Uiteindelijk lossen wij problemen op die door ontwerpers worden veroorzaakt. Als je kijkt wat er allemaal wel niet in kinderspeelgoed zit; daar zouden ze veel meer op kunnen letten. Ondertussen worden we bij de kringloop steeds inventiever. Het is geweldig hoe we al doende tot nieuwe ideeën en projecten komen. Kijk, ik zie dit project als een sneeuwbal, die uiteindelijk wel eens een hele grote sneeuwpop kan worden, als we er met z'n allen mee aan de slag gaan. Het zou fantastisch zijn als dit zou uitgroeien.'

Circulair Ambachtsnetwerk WaardeRing

WaardeRing

wordt vervolgd...